Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MACIEJ SZPUNAR
7 päivänä syyskuuta 2023[1]

Yhdistetyt asiat C-701/21 P ja C-739/21 P

Mytilinaios AE – Omilos Epicheiriseon
vastaan
Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI) ja
Euroopan komissio (C-701/21 P)
ja
Euroopan komissio
vastaan

Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI) (C-739/21 P)

Muutoksenhaku – Valtiontuki – Tuen käsite – Toimenpiteen katsominen valtiosta johtuvaksi – Etu – Yksityinen toimija -periaate – Alennettujen sähköntoimitustariffien vahvistaminen välitystuomioistuimen ratkaisulla – Välimiesoikeuden ratkaisun katsominen valtion toimeksi – Asetus (EU) 2015/1589 – 4 artiklan 2 kohta – Päätös, jossa todetaan, ettei kyseessä ole tuki – Vakavat epäilyt tai vaikeudet

I Johdanto

1. Mytilinaios AE – Omilos Epicheiriseon (aiemmin Alouminion tis Ellados VEAE; jäljempänä Mytilinaios) (C-701/21 P) ja Euroopan komissio (C-739/21 P) vaativat valituksissaan unionin yleisen tuomioistuimen 22.9.2021 antaman tuomion DEI v. komissio[2] (jäljempänä valituksenalainen tuomio) kumoamista.

2. Nyt käsiteltävät valitukset antavat unionin tuomioistuimelle tilaisuuden täsmentää komissiolle SEUT 108 artiklan 3 kohdan ja asetuksen (EU) 2015/1589[3] 24 artiklan 2 kohdan nojalla kuuluvan valvonnan laajuutta tapauksessa, jossa jäsenvaltion määräysvallassa oleva yritys saattaa riidan ratkaistavaksi kaupallisessa välimiesmenettelyssä.

1 Alkuperäinen kieli: ranska.

2 T-639/14 RENV, T-352/15 ja T-740/17 (EU:T:2021:604).

3 [SEUT] 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 13.7.2015 annettu neuvoston asetus (EUVL 2015, L 248, s. 9).

3. Tässä tapauksessa pääasiallinen vaikeus liittyy sen ratkaisemiseen, voiko komissio todeta käsiteltävänään olevan kantelun alustavassa tutkintavaiheessa, että kyseessä ei ole valtion tuki, kun se on tutkinut vain julkisen yrityksen [4] allekirjoittaman välityssopimuksen ja päätellyt, että ei ole olemassa etua, joka olisi myönnetty tällä tavoin valtion varoista, vai onko se velvollinen tarkistamaan myös välitystuomion sisällön varmistuakseen siitä, että sillä ei anneta toiselle osapuolelle mitään etua, jolla poikettaisiin tavanomaisista markkinaehdoista.

4. Tässä tapauksessa unionin yleinen tuomioistuin on antanut ratkaisun laajan valvonnan puolesta todetessaan, että komission olisi pitänyt tutkia välitystuomio, joka oli annettu riidassa, jossa olivat vastakkain Kreikan suurin sähköntoimittaja, Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE -niminen yhtiö (jäljempänä DEI) ja sen suurin asiakas, Mytilinaios-niminen yhtiö, ja joka koski viimeksi mainittuun sovellettavia tariffeja.

5. Unionin yleinen tuomioistuin rinnasti tässä tapauksessa kyseessä olevan välimiesoikeuden, joka toimii kansallisen energiamarkkinoiden sääntelyviranomaisen yhteydessä, [5] kreikkalaiseen yleiseen tuomioistuimeen ja totesi komission tehneen oikeudellisen virheen kieltäytyessään katsomasta välitystuomiota Kreikan valtion toimeksi, [6] minkä olisi pitänyt johtaa siihen, että komissio olisi tarkistanut sen sisällön mahdollisen valtiontuen myöntämisen näkökulmasta.

6. Tämä päätelmä perustuu mielestäni virheelliseen lähtökohtaan. Katson nimittäin valittajien tavoin, että välimiesoikeuden rinnastaminen valtion elimeen merkitsee oikeudellista virhettä.

7. Vakavat syyt puoltavat kuitenkin unionin yleisen tuomioistuimen omaksuman ratkaisun pysyttämistä, sillä se näyttää olevan ainoa keino taata SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan täysimääräinen noudattaminen julkisiin elimiin liittyvien välimiesmenettelyjen yhteydessä. Näin ollen ehdotan, että unionin tuomioistuin harkitsisi vaihtoehtoista perustelua, jolla voitaisiin korvata valituksenalaisen tuomion virheelliset perustelut.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

8. Asetuksen 2015/1589 1 artiklan h alakohdassa määritellään ”asianomaisella osapuolella” tarkoitettavan jäsenvaltiota, henkilöä, yritystä tai yritysten yhteenliittymää, jonka etuihin tuen myöntäminen voi vaikuttaa, erityisesti tuensaajaa, kilpailevia yrityksiä ja alan järjestöjä.

9. Asetuksen 4 artiklan otsikkona on ”Ilmoituksen alustava tutkinta ja komission päätökset”, ja siinä säädetään seuraavaa:

”1. Komissio tutkii ilmoituksen heti sen saatuaan. Komissio tekee päätöksen tämän artiklan 2, 3 tai 4 kohdan mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan soveltamista.

2. Jos komissio alustavan tutkinnan jälkeen toteaa, että ilmoitettu toimenpide ei ole tukea, se tekee asiasta tämän seikan toteavan päätöksen.

[4] Tarkoitan ”julkisella yrityksellä” jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta sekä tiettyjen yritysten taloudellisen toiminnan avoimuudesta 16.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettuja yrityksiä, joiden suhteen julkiset viranomaiset käyttävät suoraan tai välillisesti määräysvaltaa (EUVL 2006, L 318, s. 17).

[5] Kyseessä on Rythmistiki Archi Energeiasin (jäljempänä RAE) pysyvä välityselin.

[6] Unionin yleinen tuomioistuin on esittänyt virheellisesti siihen liittyvät perustelut, jotka sisältyvät valituksenalaisen tuomion 150–159 kohdassa ”taloudellisen edun olemassaolon” tarkastelun yhteydessä. Tutkittava kysymys koskee sitä, onko välitystuomio katsottavissa Kreikan valtion antamaksi tuomioksi.

3. Jos komissio alustavan tutkinnan jälkeen toteaa, että ilmoitetun toimenpiteen soveltuvuudesta sisämarkkinoille ei ole epäilyjä ja jos toimenpide kuuluu SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, se päättää, että tuki soveltuu sisämarkkinoille – –. Päätöksessä on mainittava, mitä SEUT-sopimuksen mukaista poikkeusta on sovellettava.

4. Jos komissio alustavan tutkinnan jälkeen toteaa, että ilmoitetun toimenpiteen soveltuvuudesta sisämarkkinoille on epäilyjä, se päättää aloittaa SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn – –.

– –”

10. Kyseisen asetuksen 16 artiklan otsikkona on ”Tuen takaisinperiminen”, ja sen 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta – –. Komissio ei saa vaatia tuen takaisinperimistä, jos tämä olisi unionin lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista.

– –

3. Takaisinperiminen on toteutettava viipymättä ja asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, jos ne mahdollistavat komission päätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan unionin tuomioistuimen [SEUT] 278 artiklan nojalla antamien määräysten soveltamista. Tämän toteuttamiseksi, ja jos asia on jonkin kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä, asianomaisten jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki oikeudellisissa järjestelmissään käytettävissä olevat tarpeelliset toimenpiteet, mukaan lukien tilapäiset toimet, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin lainsäädännön soveltamista.”

11. Saman asetuksen 24 artiklan otsikkona on ”Asianomaisten osapuolten oikeudet”, ja sen 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Asianomaiset osapuolet voivat tehdä kantelun antaakseen komissiolle tietoja oletetuista sääntöjenvastaisista tuista tai oletetusta tuen väärinkäytöstä. – –

– –”

III Asian tausta, riidanalaiset päätökset ja menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa

12. Asian tausta ja unionin yleisessä tuomioistuimessa käyty menettely esitetään valituksenalaisen tuomion 1–53 kohdassa, ja ne voidaan tiivistää seuraavasti.

13. Mytilinaios, joka on metalliteollisuuden alan yritys, on suurin sähkönkäyttäjä Kreikassa.

14. DEI, joka on perustettu osakeyhtiön muotoon, on maan suurin sähköntoimittaja. Näiden oikeudenkäyntien kannalta merkityksellisten tosiseikkojen tapahtuma-aikana DEI oli Kreikan valtion määräysvallassa sekä ympäristö- ja energia-asioista sekä ilmastonmuutoksesta vastaavan ministeriön valvonnassa. DEI:n ja Kreikan viranomaisten institutionaaliset siteet näkyivät erityisesti siinä, että valtio nimitti suurimman osan yrityksen hallituksen jäsenistä.

15. Mytilinaios ja DEI allekirjoittivat 4.8.2010 puitesopimuksen ajanjaksona 1.7.2010–31.12.2013 sovellettavasta sähköntoimitustariffista sekä Mytilinaiosin velkaa, jonka väitettiin kertyneen ajanjaksolta 1.7.2008–30.6.2010, koskevan sovintoratkaisun menettelytavoista.

16. Koska Mytilinaios ja DEI eivät onnistuneet pääsemään yksimielisyyteen puitesopimuksen mukaisesti neuvoteltavasta sopimusluonnoksesta, ne tekivät 16.11.2011 välityssopimuksen siitä, että ne antavat sähkön ja kaasun energiamarkkinoiden toiminnasta, hiilivetyjen tutkimuksesta, tuotannosta ja siirtoverkoista sekä muusta sääntelystä annetun lain nro 4001/2011 (nomos 4001/2011, gia ti leitourgia Energeiakon Agoron Ilektrismou kai Fysikou Aeriou, gia Erevna, Paragogi kai diktya metaforas Ydrogonanthrakon kai alles rythmiseis)[7] 37 §:n mukaisesti riitansa RAE:n välitystuomioistuimen ratkaistavaksi.

17. Tämä välitystuomioistuin ratkaisi riidan 31.10.2013 antamallaan ratkaisulla (jäljempänä välitystuomio). Efeteio Athinon (Ateenan ylioikeus, Kreikka) hylkäsi DEI:n välitystuomiosta tekemän valituksen 18.2.2016 antamallaan tuomiolla.

18. DEI teki 23.12.2013 komissiolle kantelun, jossa se väitti, että välitystuomiossa vahvistettu sähköntoimitustariffi oli sille aiheutuneita todellisia kustannuksia alempi ja että tämä tuomio merkitsi tästä syystä lainvastaisena pidettävää valtiontukea.

19. Komissio ilmoitti 12.6.2014 päivätyllä kirjeellä (jäljempänä riidanalainen kirje) DEI:lle tämän tekemän kantelun käsittelyn lopettamisesta yhtäältä sen vuoksi, että Kreikan valtio ei ollut kyennyt vaikuttamaan ratkaisevasti välitystuomion, jota ei voitu katsoa Kreikan valtion toimeksi, sisältöön, ja toisaalta sen vuoksi, että DEI:n käyttämä todellisia kustannuksia koskeva laskentatapa poikkesi menetelmästä, jota välitystuomioistuin oli käyttänyt välityssopimuksessa määriteltyjen osatekijöiden yhteydessä.

20. DEI nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 22.8.2014 toimittamallaan kirjelmällä kanteen, joka kirjattiin numerolla T-639/14 ja jossa vaadittiin riidanalaisen kirjeen kumoamista. Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi 24.10.2014 antamallaan määräyksellä menettelyn keskeyttämistä koskevan vaatimuksen, jotta komissiolle annettaisiin mahdollisuus tutkia kannekirjelmässä esitetyt kysymykset uudelleen.

21. Komissio pysytti 25.3.2015 tekemällään päätöksellä (jäljempänä ensimmäinen riidanalainen päätös), jonka tarkoituksena oli ”korvata” riidanalainen kirje, arviointinsa, jonka mukaan kyseessä ei tässä tapauksessa ollut valtiontuki, sillä perusteella, että päätös saattaa riita välimiesmenettelyyn sekä DEI:n ja Mytilinaiosin tekemän sopimuksen sanamuoto eivät poikenneet asiantuntevan markkinataloussijoittajan menettelytavoista.

22. DEI nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 29.6.2015 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, joka kirjattiin numerolla T-352/15 ja jossa vaadittiin ensimmäisen riidanalaisen päätöksen kumoamista.

7 FEK A’ 179/22.8.2011.

23. Unionin yleinen tuomioistuin päätti 9.2.2016 antamallaan määräyksellä,[8] että ei ollut enää tarpeen antaa ratkaisua asiassa T-639/14 nostetusta kanteesta, erityisesti sillä perusteella, että ensimmäinen riidanalainen päätös oli muodollisesti korvannut riidanalaisen kirjeen.

24. Unionin tuomioistuin kumosi unionin yleisen tuomioistuimen 9.2.2016 määräyksen 31.5.2017 antamallaan tuomiolla[9] ja palautti asian unionin yleiseen tuomioistuimeen. Unionin tuomioistuin totesi, että komissio ei ollut riidanalaisen ensimmäisen päätöksen tehdessään peruuttanut riidanalaista kirjettä vaan tyytynyt pysyttämään sen, joten asiassa T-639/14 nostetun kanteen kohde säilyi.

25. Komissio peruutti ja korvasi riidanalaisen kirjeen ja riidanalaisen ensimmäisen päätöksen 14.8.2017 tekemällään päätöksellä (jäljempänä toinen riidanalainen päätös) ja toisti samalla päätelmänsä, joiden mukaan kyseessä ei tässä tapauksessa ollut valtiontuki. Tässä päätöksessä omaksutut perustelut olivat samat kuin ensimmäisessä riidanalaisessa päätöksessä esitetyt.[10]

26. DEI nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 3.11.2017 toimittamallaan kannekirjeellä kanteen, joka kirjattiin numerolla T-740/17 ja jossa vaadittiin toisen riidanalaisen päätöksen kumoamista.

27. Asiat T-639/14 RENV, T-352/15 ja T-740/17 yhdistettiin unionin yleisen tuomioistuimen laajennetun kolmannen jaoston puheenjohtajan päätöksellä käsittelyn suullista vaihetta ja käsittelyn päätteeksi annettavaa ratkaisua varten unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 68 artiklan mukaisesti.

IV Valituksenalainen tuomio

28. Unionin yleinen tuomioistuin kumosi riidanalaisen kirjeen ja riidanalaiset päätökset valituksenalaisella tuomiolla.

29. Unionin yleinen tuomioistuin antoi aluksi ratkaisun kanteesta, joka koski toista riidanalaista päätöstä, ja otti huomioon sen mahdollisen vaikutuksen siihen, säilyisikö riidan kohde ja DEI:n oikeussuojan tarve asioissa T-639/14 RENV ja T-352/15.

30. Unionin yleinen tuomioistuin totesi kanteen tutkimisedellytysten täyttymisestä asiassa T-740/17 yhtäältä, että riidanalainen toinen päätös oli kannekelpoinen toimi, jolla oli sitovia oikeusvaikutuksia DEI:hin muun muassa siitä syystä, että menettelyn päättäminen alustavassa tutkintavaiheessa oli estänyt DEI:tä esittämästä perustelujaan muodollisessa tutkintamenettelyssä, ja toisaalta, että DEI oli asetuksen 2015/1589 1 artiklan h alakohdassa tarkoitettu ”asianomainen osapuoli” tämän säännöksen laajan sanamuodon perusteella.

31. Kun unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi oikeudenkäyntiväitteen, joka perustui periaatteeseen, jonka mukaan kukaan ei saa vedota omaan virheelliseen menettelyynsä, ja jonka komissio oli esittänyt sen vuoksi, että DEI riitautti sellaisen välimiesmenettelyn lopputuloksen, johon se oli vapaasti suostunut, se totesi, että tämä väite perustui siihen, että Kreikan valtion ja

8 Määräys DEI v. komissio (T-639/14, ei julkaistu, EU:T:2016:77).

9 Tuomio DEI v. komissio (C-228/16 P, EU:C:2017:409)

10 Toisen riidanalaisen päätöksen 37–48 kohta.

DEI samastettiin virheellisesti toisiinsa, mistä syystä se, että Kreikan viranomaisten vaatimukset on väitetysti hyväksytty välimiesmenettelyssä, katsottiin myös DEI:n vaatimusten täydeksi hyväksymiseksi.[11]

32. Antaessaan asiaratkaisun asiassa T-740/17 unionin yleinen tuomioistuin vahvisti niiden väitteiden paikkansapitävyyden, jotka perustuivat siihen, että komissio ei ollut tutkinut välitystuomion sisältöä valtiontuen mahdollisen myöntämisen näkökulmasta. Unionin yleinen tuomioistuin nojautui unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön,[12] jonka nojalla kansallisen tuomioistuimen riidan osapuolelle myöntämä etu saattaa merkitä valtiontuen myöntämistä, ja rinnasti toisiinsa RAE:n pysyvän välitystuomioistuimen toiminnan ja kreikkalaisten yleisten tuomioistuinten toiminnan[13] sekä päätteli siitä, että komissio olisi ollut velvollinen tarkistamaan välitystuomion sisällön.

33. Unionin yleinen tuomioistuin totesi perustelusta, joka liittyi mahdollisen edun olemassaoloon ja komissiolle tällä perusteella kuuluvan valvonnan ulottuvuuteen, että nyt käsiteltävään asiaan liittyvissä olosuhteissa komission olisi pitänyt tehdä monitahoisia taloudellisia ja teknisiä arviointeja ennen kuin se hylkäsi kaikki vakavat epäilyt valtiontuen olemassaolosta alustavassa tutkintavaiheessa.

34. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan komissiolla olisi pitänyt erityisesti olla epäilyjä seuraavien seikkojen osalta:[14]

– DEI:n kustannusten luonnehdinta, kun otetaan huomioon, että se on vertikaalisesti integroitunut yritys, jonka konsolidoitu tase perustuu rahavirtojen sisäiseen kirjanpitosiirtoon kantajan toimitus- ja tuotantoyksiköiden välillä

– väitetty tarve vahvistaa DEI:n todelliset kustannukset vuosi- eikä tuntiperusteisesti ottaen huomioon muun muassa sen kaikkien energiantuotantolaitosten muuttuvat ja kiinteät kokonaiskustannukset

– sen valinnan merkityksellisyys, joka kohdistuu yhtäältä tariffiin, joka perustuu järjestelmän marginaalihintaan ja ajallisesti painotettuun keskiarvoon ja johtaa ”horisontaalisen jakelun tariffiin”, ja toisaalta tariffiin, joka perustuu DEI:n ruskohiilivoimaloiden kiinteisiin ja muuttuviin kustannuksiin eli kullekin kuluttajalle aiheutuviin pitkäaikaisiin vähimmäiskustannuksiin

– näiden ehdotettujen tariffien yhteys tarpeeseen kattaa DEI:n todelliset (muuttuvat ja kiinteät) kustannukset ja sen seuraus perittäviin tariffeihin eri kulutusprofiileilta, joko peruskuormituksen mukaan, kuten Mytilinaiosilta, tai huippukuormituksen tai korkean kuormituksen mukaan

– hinnoittelumenetelmän valinnan mahdolliset vaikutukset kilpailuun Kreikan energiamarkkinoilla ja

– DEI:n todellisten kustannustensa osoittamiseksi esittämien tietojen riittävyys, erityisesti kun kyse on sen ruskohiilivoimaloiden toimintaan liittyvistä kustannuksista.

11 Valituksenalaisen tuomion 89 ja 91 kohta.

12 Valituksenalaisen tuomion 147 kohta.

13 Valituksenalaisen tuomion 150–159 kohta.

14 Valituksenalaisen tuomion 188 kohta.

35. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi kanteen asiassa T-740/17 ja kumosi toisen riidanalaisen päätöksen.

36. Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi kanteen, joka oli nostettu ensimmäisestä riidanalaisesta päätöksestä asiassa T-352/15, koska näiden kahden riidanalaisen päätöksen taustalla olevat perustelut olivat samat.

37. Kolmanneksi unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi kanteen asiassa T-639/14 RENV ja kumosi riidanalaisen kirjeen muun muassa sillä perusteella, että välitystuomio, jonka oikeusvaikutukset olivat verrattavissa kreikkalaisen yleisen tuomioistuimen tuomioiden vaikutuksiin, oli julkisen vallan toimi, joka johtui Kreikan valtiosta. [15]

V Menettely unionin tuomioistuimessa ja osapuolten vaatimukset

38. Mytilinaios vaatii asiassa C-701/21 P tekemässään valituksessa unionin tuomioistuinta kumoamaan valituksenalaisen tuomion ja tarvittaessa palauttamaan asian unionin yleiseen tuomioistuimeen sekä velvoittamaan DEI:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

39. Komissio yhtyy Mytilinaiosin vaatimuksiin.

40. DEI vaatii unionin tuomioistuinta hylkäämään valituksen kaikilta osin, antamaan lopullisen ratkaisun nyt käsiteltävässä asiassa sekä velvoittamaan Mytilinaiosin korvaamaan kaikki DEI:lle tässä oikeudenkäynnissä ja yhdistettyihin asioihin T-639/14 RENV, T-352/15 ja T-740/17 liittyvissä oikeudenkäynneissä aiheutuneet kulut.

41. Komissio vaatii asiassa C-739/21 P tekemässään valituksessa unionin tuomioistuinta ensisijaisesti kumoamaan valituksenalaisen tuomion, antamaan lopullisen ratkaisun asiassa T-740/17 nostetusta kanteesta ja hylkäämään sen, toteamaan, että asioissa T-639/14 RENV ja T-352/15 nostetuilla kanteilla ei ole enää kohdetta ja että lausunnon antaminen on rauennut, sekä velvoittamaan DEI:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

42. Komissio vaatii toissijaisesti unionin tuomioistuinta kumoamaan valituksenalaisen tuomion, antamaan lopullisen ratkaisun tietyistä kanneperusteista asiassa T-740/17 ja palauttamaan tämän asian unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta se antaisi ratkaisun muista kanneperusteista, toteamaan, että asioissa T-639/14 RENV ja T-352/15 nostetuilla kanteilla ei ole enää kohdetta ja että lausunnon antaminen on rauennut, sekä velvoittamaan DEI:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

43. Mytilinaios vaatii unionin tuomioistuinta kumoamaan valituksenalaisen tuomion, antamaan lopullisen ratkaisun asiassa T-740/17 nostetusta kanteesta ja hylkäämään sen, toteamaan, että asioissa T-639/14 RENV ja T-352/15 nostetuilla kanteilla ei ole enää kohdetta ja että lausunnon antaminen on rauennut, sekä velvoittamaan DEI:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

44. DEI vaatii unionin tuomioistuinta jättämään valituksen kokonaan tutkimatta ja toissijaisesti hylkäämään sen perusteettomana sekä velvoittamaan komission korvaamaan kaikki DEI:lle tässä oikeudenkäynnissä sekä yhdistyneisiin asioihin T-639/14 RENV, T-352/15 ja T-740/17 liittyneissä oikeudenkäynnissä aiheutuneet kulut.

[15] Valituksenalaisen tuomion 230–233 kohta.

45. DEI vaatii toissijaisesti unionin tuomioistuinta antamaan lopullisen ratkaisun asioissa T-639/14 RENV, T-352/15 ja T-740/17 nostetuista kanteista sekä hylkäämään komission vaatimuksen siitä, että lausunnon antamisen todettaisiin rauenneen asioissa T-639/14 RENV ja T-352/15.

46. Asiat C-701/21 P ja C-739/21 P yhdistettiin 28.2.2023 tehdyllä unionin tuomioistuimen yleiskokouksen päätöksellä käsittelyn suullista vaihetta ja käsittelyn päätteeksi annettavaa ratkaisua varten.

47. Saksan liittotasavalta hyväksyttiin unionin tuomioistuimen presidentin 7.4.2023 tekemällä päätöksellä väliintulijaksi tukemaan komission vaatimuksia.

48. Suullinen käsittely pidettiin 27.4.2023, ja siinä esittivät suullisia huomautuksia Mytilinaios, DEI, komissio ja Saksan liittotasavalta.

VI Asian tarkastelu

49. Lukuun ottamatta asiassa C-701/21 P esitetyn kolmannen valitusperusteen ensimmäistä osaa [16] näiden valitusten tutkimisedellytysten täyttyminen ei mielestäni ole kiistettävissä. Ehdotan siis, että tutkin Mytilinaiosin tässä asiassa esittämät kolme valitusperustetta peräjälkeen.

50. Koska Mytilinaiosin asiassa C-701/21 P esittämän toisen valitusperusteen toinen osa vastaa olennaisilta osin komission asiassa C-739/21 P esittämää ainoaa perustetta, tarkastelen niitä yhdessä.

A Asiassa C-701/21 P esitetty ensimmäinen valitusperuste

51. Ensimmäinen valitusperuste on kaksiosainen.

52. Mytilinaios väittää ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on laiminlyönyt vastata oikeudenkäyntiväitteisiin, jotka perustuvat periaatteisiin, joiden mukaan kukaan ei saa vedota omaan virheelliseen menettelyynsä tai omaan tekoonsa (nemo auditur propriam turpitudinem allegans potest ja nemo potest venire contra factum proprium), joihin oli vedottu sen vuoksi, että DEI pyrki kanteillaan riitauttamaan sellaisen välimiesmenettelyn tulokset, johon se oli vapaasti suostunut ja johon liittyvät yksityiskohdat riidan osapuolet olivat vahvistaneet yhteisellä sopimuksella.

53. Mytilinaios arvostelee ensimmäisen valitusperusteen toisessa osassa unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se on hylännyt sen vastaväitteet, jotka liittyivät periaatteeseen, jonka mukaan kukaan ei saa vedota omaan virheelliseen menettelyynsä, virheellisin perusteluin, jotka ilmenevät valituksenalaisen tuomion 91 kohdasta.

54. Sen lisäksi, että väite, joka perustuu perustelujen puuttumiseen, on ristiriidassa ensimmäisen valitusperusteen toisen osan kanssa, on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin on viitannut DEI:n oikeussuojan tarpeeseen [17] ja todennut valituksenalaisen tuomion 91 kohdassa, että perustelu, joka perustuu periaatteeseen, jonka mukaan kukaan ei saa vedota omaan virheelliseen

[16] Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 114 ja 115 kohta.

[17] Valituksenalaisen tuomion 86–89 kohta.

menettelyynsä, on vain toinen muunnelma väitteestä, jolla on tarkoitus samastaa kantajan tilanne Kreikan valtion tilanteeseen ja katsoa, että kantajan vaatimukset on katsottava hyväksytyn, koska välimiesmenettelyn lopputulos on mahdollisesti positiivinen Kreikan viranomaisten kannalta, minkä vuoksi väite ei voi menestyä. Unionin yleinen tuomioistuin on siten perustellut kantansa, vaikkakin tiiviisti.

55. Pohdin kuitenkin, onko tämä perustelu riittävä, ja voidaanko sen katsoa pitävän paikkansa nyt käsiteltävään asiaan liittyvissä olosuhteissa. Nämä kysymykset koskevat ensimmäisen valitusperusteen toista osaa.

56. Valituksenalaisen tuomion 91 kohdan perusteluissa nojaudutaan mielestäni sellaiseen lähtökohtaan, jota ei ole ilmaistu selvästi ja jonka mukaan päätös turvautua välimiesmenettelyyn pitäisi katsoa Kreikan valtion tekemäksi päätökseksi, vaikka komissiolle tehty kantelu perustui yksinomaan DEI:n aloitteeseen ja tämä on kyennyt vetoamaan unionin yleisessä tuomioistuimessa omaan oikeussuojan tarpeeseensa, joka on erillinen tämän jäsenvaltion oikeussuojan tarpeesta. Ainoastaan tällainen riidanalaisten perustelujen tulkinta antaa näet mahdollisuuden vastata Mytilinaiosin esittämään väitteeseen, jonka mukaan yhden ja saman osapuolen – eli DEI:n – toteuttamat toimet eli välimiesmenettelyn aloittaminen ja tämän jälkeen niiden tulosten riitauttaminen komissiossa olivat ristiriitaisia ja vilpillisiä.

57. Vaikka päätös välimiesmenettelyn käyttämisestä olisi voitu tosiasiallisesti lukea Kreikan viranomaisten tekemäksi päätökseksi – mikä olisi pitänyt osoittaa kaikkien tähän tapaukseen liittyvien seikkojen valossa,[18] ottamalla huomioon muun muassa se, että valtiolla oli enemmistöomistus DEI:n osakepääomasta, sekä Kreikan hallituksen ja yrityksen johdon tiiviit institutionaaliset suhteet – unionin yleinen tuomioistuin ei ole selittänyt, miksi tilanne olisi erilainen, kun kyseessä on päätös riitauttaa välitystuomio komissiolle tehdyllä kantelulle, joka katsottiin yksinomaan DEI:n valtiosta erillisenä osapuolena toteuttamaksi toimenpiteeksi.

58. Unionin yleinen tuomioistuin ei siis mielestäni ole vastannut oikeudellisesti riittävällä tavalla Mytilinaiosin esittämään oikeudenkäyntiväitteeseen.

59. Pohdin kuitenkin tämän väitteen tehokkuutta valtiontukia koskevan unionin oikeuden taustalla olevan logiikan kannalta erityisesti niiden velvoitteiden yhteydessä, joita jäsenvaltioilla on sääntöjenvastaisten tukien takaisinperimiseen liittyvien sääntöjen nojalla.

60. Komission tällä alalla harjoittamalla valvonnalla pyritään näet johdonmukaisesti varmistamaan SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan määräysten täysi vaikutus riippumatta tukitoimenpiteen taustalla olevien jäsenvaltion toimien ristiriitaisuudesta. Tämän valvonnan tehokkuus vaarannettaisiin, jos valtion viranomaisilla ei olisi mahdollisuutta ilmoittaa komissiolle ja tarvittaessa riitauttaa unionin yleisessä tuomioistuimessa aikaisempien päätöstensä mahdollisista kilpailunvastaisista vaikutuksista.

[18] Valtiontukia koskevan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti ”se, että julkinen yritys on valtion [määräysvallassa], ei riitä osoittamaan, että yrityksen toteuttamat toimenpiteet – – johtuvat valtiosta. Lisäksi on tutkittava, ovatko viranomaiset tavalla tai toisella olleet osallisia siihen, että kyseisistä toimenpiteistä päätettiin. Tältä osin ei voida vaatia osoittamaan, että viranomaiset ovat täsmällisellä määräyksellä konkreettisesti kannustaneet julkista yritystä toteuttamaan kyseessä olevat tukitoimenpiteet. Kun nimittäin otetaan huomioon valtion ja julkisten yritysten läheinen suhde, on olemassa todellinen vaara, että valtiontuki myönnetään julkisten yritysten kautta tavalla, joka ei ole avoin ja joka on perustamissopimuksessa määrätyn valtiontukia koskevan sääntelyn vastainen. – – Edellä esitettyjen syiden johdosta on todettava, että julkisen yrityksen toteuttaman tukitoimenpiteen voidaan päätellä johtuvan valtiosta kaikkien käsiteltävänä olevaa asiaa koskevien seikkojen ja kyseisen toimenpiteen toteuttamishetkellä vallinneiden olosuhteiden perusteella”. Ks. tuomio 16.5.2002, Ranska v. komissio (C-482/99, EU:C:2002:294, 52–55 kohta).

61. Tässä yhteydessä on muistutettava siitä, että jäsenvaltion on perittävä sääntöjenvastainen tuki takaisin viipymättä kansallisen lainsäädäntönsä menettelyjen mukaisesti ja erityisesti saattamalla asia kansallisen tuomioistuimen ratkaistavaksi, tämän rajoittamatta unionin tuomioistuimen SEUT 278 artiklan nojalla antamien määräysten soveltamista.[19] Näissä olosuhteissa olisi vaikeaa hyväksyä se, että sen kaltainen oikeudenkäyntiväite, joka on esitetty tässä tapauksessa unionin yleisessä tuomioistuimessa, voisi estää asian saattamisen unionin tuomioistuinten käsiteltäväksi ja sääntöjenvastaisen valtiontuen olemassaolon toteamista koskevan vaatimuksen esittämisen.

62. Lisäksi siinä tapauksessa, että SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukainen lykkäämisvelvoite on laiminlyöty, jäsenvaltio, jonka viranomaiset ovat myöntäneet tuen EUT-sopimuksen mukaisten menettelysääntöjen vastaisesti, ei voi vedota edunsaajien perusteltuun luottamukseen välttääkseen velvoitteen toteuttaa tarvittavat toimenpiteet pannakseen täytäntöön komission päätöksen, jossa se määrätään perimään tuki takaisin.[20] Tällaisen mahdollisuuden hyväksyminen merkitsisi sitä, että SEUT 107 ja SEUT 108 artiklalta vietäisiin kokonaan tehokas vaikutus, koska kansalliset viranomaiset voisivat tällä tavoin vaarantaa näiden EUT-sopimuksen määräysten nojalla tehtyjen komission päätösten tehokkuuden käyttäen perusteena omaa lainvastaista menettelyään.[21]

63. Tämän ratkaisuehdotuksen edeltävissä kohdissa mainitut säännöt ovat mielestäni merkityksellisiä arvioitaessa unionin yleisessä tuomioistuimessa tässä tapauksessa esitetyn oikeudenkäyntiväitteen tehokkuutta erityisesti siitä syystä, että väitteet, jotka perustuvat periaatteisiin, joiden mukaan kukaan ei saa vedota omaan virheelliseen menettelyynsä tai omaan tekoonsa, muodostavat luottamuksensuojan periaatteeseen nojautuvien perustelujen muunnelman.

64. Kun otetaan huomioon komission yksinomainen toimivalta arvioida, onko tuki olemassa ja onko se sisämarkkinoille soveltuvaa, asianomaisen jäsenvaltion – samoin kuin asetuksen 2015/1589 1 artiklan h alakohdassa tarkoitetun ”asianomaisen osapuolen” – sillä edellytyksellä, että päätös, jolla komissio toteaa, ettei tukea ole olemassa, vaikuttaa siihen huomattavasti[22] – on voitava riitauttaa unionin tuomioistuimissa päätökset, joilla komissio on kieltäytynyt aloittamasta muodollista tutkimusmenettelyä, ilman että sitä vastaan voitaisiin esittää menestyksellisesti oikeudenkäyntiväitettä, joka perustuu sen aikaisempaan menettelyyn.

65. Tällaisen väitteen hyväksyminen avaisi aukon valtiontukien järjestelmässä, koska kansallisia viranomaisia ja tarvittaessa asianomaisia osapuolia, kuten DEI:tä, vastaan voitaisiin vedota niiden omaan lainvastaiseen käyttäytymiseen, jolloin unionin tuomioistuimet eivät saisi valvoa komission alustavassa tutkintavaiheessa tekemiä päätöksiä, joiden mukaan tukea ei ole olemassa.

[19] Asetuksen 2015/1589 16 artiklan 3 kohta.

[20] Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ainoastaan tukea saaneet yritykset, ja nekin vain poikkeuksellisissa olosuhteissa, voivat vastustaa menestyksellisesti lainvastaisen tuen takaisinperimistä vetoamalla omaan perusteltuun luottamukseensa. Ks. tuomio 24.11.1987, RSV v. komissio (223/85, EU:C:1987:502, 17 kohta) ja tuomio 29.4.2004, Italia v. komissio (C-298/00 P, EU:C:2004:240, 90 kohta). Perusteltu luottamus, johon vedotaan tällaisessa tapauksessa, voi kuitenkin perustua vain komission omiin toimenpiteisiin, kun otetaan huomioon sen yksinomainen toimivalta arvioida tuen yhteensopivuutta sisämarkkinoiden kanssa. Sellaisilla toimilla, joiden takana ei ole komissio, kuten asianomaisen jäsenvaltion viranomaisten toimilla, ei ole tässä yhteydessä merkitystä. Ks. tuomio 15.11.2018, Deutsche Telekom v. komissio (T-207/10, EU:T:2018:786, 69–71 kohta). Lisättäköön, että mahdollisten poikkeuksellisten olosuhteiden arviointi, joka suoritetaan tässä asiayhteydessä, kuuluu asiakysymyksen käsittelyn piiriin, eikä se voi estää unionin yleisessä tuomioistuimessa nostetun valtiontuen olemassaolon toteamista koskevan kanteen tutkimisedellytysten täyttymistä.

[21] Ks. mm. tuomio 20.9.1990, komissio v. Saksa (C-5/89, EU:C:1990:320, 17 kohta) ja tuomio 7.3.2002, Italia v. komissio (C-310/99, EU:C:2002:143, 104 kohta)

[22] Tuomio 11.9.2008, Saksa ym. v. Kronofrance (C-75/05 P ja C-80/05 P, EU:C:2008:482, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

66. Tällainen mahdollisuus heikentäisi paitsi EUT-sopimuksen määräysten, myös asetuksen 2015/1589 24 artiklan 2 kohdan tehokasta vaikutusta, koska tämän säännöksen mukaiseen mahdollisuuteen tehdä kantelu liittyy välttämättä mahdollisuus nostaa unionin yleisessä tuomioistuimessa kanne, jossa vaaditaan toteamaan tuen olemassaolo, minkä komissio hylkäsi. [23]

67. Tästä seuraa, että väitteet, jotka perustuvat DEI:n käyttäytymiseen ennen kumoamiskanteen nostamista unionin yleisessä tuomioistuimessa, eivät voi menestyä, vaikka niiden oletettaisiin olevan perusteltuja. [24]

68. Ehdotan siis, että unionin tuomioistuin korvaisi valituksenalaisen tuomion 91 kohdassa olevat virheelliset perustelut perustelulla, joka koskee unionin yleisessä tuomioistuimessa esitetyn oikeudenkäyntiväitteen tehottomuutta. [25]

69. Ehdotan näin ollen, että Mytilinaiosin asiassa C-701/21 P esittämän ensimmäisen valitusperusteen molemmat osat hylätään.

B Asiassa C-701/21 P esitetty toinen valitusperuste

70. Mytilinaiosin toinen valitusperuste, joka koskee SEUT 107 artiklan 2 kohdan virheellistä soveltamista, on kaksiosainen.

1. Toisen valitusperusteen ensimmäinen osa

71. Mytilinaios väittää toisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa unionin yleisen tuomioistuimen tehneen oikeudellisen virheen tulkitessaan yksityinen markkinatoimija -perustetta, jonka avulla tutkitaan edun olemassaoloa, koska unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut tätä perustetta vain välitystuomiossa vahvistetun tariffin tarkasteluun.

72. Mytilinaiosin mukaan tämä ”äärimmäisen rajoittava” tulkinta on johtanut siihen, että unionin yleinen tuomioistuin on todennut tuen olemassaolon ilman että se olisi kuitenkaan arvioinut kaikkia nyt käsiteltävän asian kannalta merkityksellisiä tietoja, kuten olosuhteita, jotka ovat johtaneet siihen, että osapuolet ovat tehneet sopimuksen, sekä riidanratkaisuun liittyviä teknisiä seikkoja, jotka on määritelty välityssopimuksessa.

[23] Sillä edellytyksellä, että komission päätös, jonka mukaan tukea ei ole olemassa, vaikuttaa asianomaiseen osapuoleen huomattavasti (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 64 kohta).

[24] Julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus Residex Capital IV (C-275/10, EU:C:2011:354, 80 kohta) näyttää tukevan arviointiani. Kyseisessä asiassa Rotterdamin kaupunki (Alankomaat) pyrki vetoamaan sellaisen takauksen pätemättömyyteen, jonka se oli asettanut yrityksen hyväksi, esittämällä sellaisen väitteen, että se oli lainvastainen EUT-sopimuksella vahvistetun valtiontukijärjestelmän kannalta. Julkisasiamies Kokott, joka arvioi tässä asiayhteydessä oikeusperiaatteeseen, jonka mukaan kukaan ei saa vedota omaan virheelliseen menettelyynsä, perustuvaa väitettä, joka oli esitetty kyseisessä asiassa Rotterdamin kaupunkia vastaan, katsoi, että sen soveltaminen ”olisi yleisesti ottaen unionin kilpailulainsäädännön suojelutavoitteen ja erityisesti SEUT 108 artiklan 3 kohdan kolmannen virkkeen vastaista. Julkisen tahon on voitava vedota tuomioistuimessa siihen, että yrityksen siltä vaatima etu tai maksu olisi unionin oikeuden kilpailusääntöjen vastainen. – – Käänteisesti myös yritys voi tunnetusti vedota tuomioistuimessa siihen, että siltä vaadittu maksu on kilpailusääntöjen vastainen”. Tämän päättelyn perusteella katson, että DEI:n kaltaisen julkisen yrityksen, joka pyrkii osoittamaan sellaisen valtiontuen olemassaolon, joka on myönnetty sen välityksellä, on voitava esittää vastustuksensa unionin tuomioistuimissa riippumatta aikaisemmasta käyttäytymisestään, vaikka tämä käyttäytyminen olisi ollut lainvastaista.

[25] On muistettava, että vaikka unionin yleisen tuomioistuimen esittämät perustelut olisivat unionin oikeuden vastaisia, tällainen oikeudenvastaisuus ei voi johtaa tuomion kumoamiseen vaan perustelut on korvattava uusilla perusteluilla, jos tuomiolauselman tueksi on sellaisia muita perusteluja, että siitä ilmenevä lopputulos on perusteltu (tuomio 6.11.2018, Scuola Elementare Maria Montessori v. komissio, komissio v. Scuola Elementare Maria Montessori ja komissio v. Ferracci, C-622/16 P–C-624/16 P, EU:C:2018:873, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

73. Toisen valitusperusteen ensimmäisen osa ei mielestäni perustu tosiseikkoihin.

74. Unionin yleinen tuomioistuin ei näet yhtäältä ole todennut valituksenalaisessa tuomiossa tuen olemassaoloa vaan on tyytynyt toteamaan, että komission olisi pitänyt kohdata vakavia vaikeuksia arvioidessaan tuen olemassaoloa alustavassa tutkintavaiheessa. [26]

75. Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin ei ole soveltaessaan yksityinen toimija -perustetta jättänyt huomiotta välitystuomiota edeltäneitä asiaan liittyviä tosiseikkoja, [27] vaan se on tyytynyt toteamaan, että komission tekemä arviointi oli epätäydellinen edun olemassaolon näkökulmasta, koska siinä olisi pitänyt ottaa huomioon välimiesmenettelyn päätteeksi vahvistetut tariffit. [28]

76. Katson siis, että toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

2. Toisen valitusperusteen toinen osa

77. Mytilinaios ja komissio kiistävät toisen valitusperusteen toisessa osassa [29] sen mahdollisuuden, että välimiesmenettelyn seuraukset voitaisiin katsoa Kreikan valtiosta johtuviksi, mikä seuraa siitä, että unionin yleinen tuomioistuin on rinnastanut RAE:n pysyvän välitystuomioistuimen valtion yleiseen tuomioistuimeen. [30]

78. Unionin yleisen tuomioistuimen noudattamat perustelut perustuvat unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, johon viitataan valituksenalaisen tuomion 147 kohdassa ja jonka mukaan kansalliset tuomioistuimet saattavat itse laiminlyödä EUT-sopimuksen mukaiset velvollisuutensa ja näin mahdollistaa sääntöjenvastaisen tuen jatkumisen tai jopa aiheuttaa sen myöntämisen. [31]

79. Rinnastaessaan RAE:n pysyvän välitystuomioistuimen valtion tuomioistuimeen unionin yleinen tuomioistuin arvioi, että tässä tapauksessa annetulla välitystuomiolla annettiin Mytilinaiosille lainvastainen etu, joka johtui Kreikan valtiosta.

80. Tämän perustelun hyväksyttävyyttä on arvioitava tuomion DOBELES HES, [32] joka annettiin 12.1.2023 eli valituksenalaisen tuomion jälkeen, perusteella, sillä siinä unionin tuomioistuimen suuri jaosto totesi, että valtiontuen käyttöön ottaminen ei voi perustua tuomioistuimen ratkaisuun. [33]

[26] Valituksenalaisen tuomion 190 ja 191 kohta.

[27] Unionin yleinen tuomioistuin on ottanut huomioon erityisiä olosuhteita, jotka liittyvät muun muassa välityssopimuksen käsitteiden ja siinä omaksuttujen hinnoittelutekijöiden epätäsmällisyyteen, todetessaan, että niiden olisi pitänyt johtaa siihen, että komissio tutkii ”huolellisesti, riittävällä tavalla ja kattavasti”, oliko välitystuomiolla mahdollisesti myönnetty Mytilinaiosille etu (valituksenalaisen tuomion 167–170 kohta).

[28] Valituksenalaisen tuomion 142 ja 185 kohta.

[29] Muistutettakoon, että tämän toisen valitusperusteen toinen osa vastaa komission asiassa C-739/21 P esittämää ainoaa valitusperustetta. Jäljempänä esitettävä arviointi koskee siis myös viimeksi mainittua.

[30] Valituksenalaisen tuomion 150–159 kohta.

[31] Tuomio 18.7.2007, Lucchini (C-119/05, EU:C:2007:434, 61–63 kohta); tuomio 11.11.2015, Klausner Holz Niedersachsen (C-505/14, EU:C:2015:742, 41–45 kohta); tuomio 26.10.2016, DEI ja komissio v. Alouminion tis Ellados (C-590/14 P, EU:C:2016:797, 107 ja 108 kohta) ja tuomio 4.3.2020, Buonotourist v. komissio (C-586/18 P, EU:C:2020:152, 94 ja 95 kohta).

[32] Tuomio 12.1.2023 (C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1; jäljempänä tuomio Dobeles).

[33] Tuomion Dobeles 76 kohta.

81. Komissio vetosi istunnossa siihen, että tuomion Dobeles vaikutuksesta unionin yleisen tuomioistuimen omaksumat perustelut mitätöityivät, koska RAE:n pysyvän välitystuomioistuimen rinnastaminen yleiseen tuomioistuimeen, mikäli tämän oletetaan toteen näytetyksi, ei voi johtaa siihen, että Mytilinaiosille välitystuomiolla myönnetty etu katsottaisiin Kreikan valtiosta johtuvaksi.

82. Tällainen päätelmä on mielestäni hätäinen. Käsitykseni mukaan unionin tuomioistuin sulkee tuomiossa Dobeles pois ainoastaan sen, että valtiontuki voitaisiin katsoa tuomioistuimesta johtuvaksi, ilman että kuitenkaan suljettaisiin pois se, että tuomioistuimen päätöksen, jolla tuki myönnetään, kilpailunvastaiset vaikutukset voitaisiin katsoa itse valtiosta johtuviksi.

83. Mielestäni on siis ensinnäkin välttämätöntä arvioida tuomion Dobeles mahdollisia seurauksia, joita aiheutuu mahdollisuudelle katsoa tässä tapauksessa toteutetun välimiesmenettelyn lopputulos Kreikan valtiosta johtuvaksi.

84. Toiseksi tutkin valittajien väitteet, jotka perustuvat oikeudelliseen virheeseen, joka johtuisi siitä, että RAE:n pysyvä välitystuomioistuin on rinnastettu valtion tuomioistuimeen.

85. Koska kolmanneksi kyseiset väitteet eivät mielestäni vaikuta täysin perusteettomilta, ehdotan, että unionin tuomioistuin harkitsee vaihtoehtoista perustelua, jolla voitaisiin korvata valituksenalaisessa tuomiossa omaksutut perustelut. Arvioin näet, että vakavat argumentit, jotka liittyvät tarpeeseen taata SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan määräysten tehokas vaikutus, puoltavat unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisessa tuomiossa omaksuman ratkaisun pysyttämistä.

a) Tuomion Dobeles seuraukset

86. Tuomioon Dobeles johtaneessa asiassa yksi ennakkoratkaisukysymyksistä[34] koski sitä, voitiinko tuomioistuimessa esitettyä vaatimusta siitä, että sille suoritettaisiin saamatta jäänyt osa kansallisessa lainsäädännössä käyttöön otetusta edusta, joka merkitsi SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, pitää hakemuksena sellaisen uuden tuen myöntämisestä, joka oli eri tuki kuin se, jota kantajille oli jo suoritettu.

87. Unionin tuomioistuimen toteamusta, jonka mukaan kantajille oikeusteitse myönnettyjä summia ”ei missään tapauksessa voida pitää tästä edusta erillisenä valtiontukena”,[35] koska ”valtiontuen käyttöön ottaminen itsessään ei missään tapauksessa voi perustua tuomioistuimen ratkaisuun”,[36] on tulkittava tässä nimenomaisessa asiayhteydessä, jossa kansallisen tuomioistuimen piti antaa ratkaisu riidanalaisen edun käyttöönotosta annetun lain soveltamisesta.

88. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuimen tuomiossa Dobeles esittämät perustelut kuvaavat toimivallan jaon perinteistä näkökulmaa, jolla rajataan tuomioistuinten tehtävä koskemaan vain jo olemassa olevien oikeussääntöjen soveltamista. Tämän perinteisen lähestymistavan valossa tuomioistuimen ratkaisu, jolla annetaan etu, joka ei sovellu sisämarkkinoille, perustuu välttämättä aikaisempaan oikeussääntöön, joka on oikeusperustana kyseisessä tuomioistuimessa esitetylle vaatimukselle. Kuten unionin tuomioistuin on todennut, tästä näkökulmasta tuen käyttöön ottaminen ei voi missään tapauksessa perustua itse tuomioon.

[34] Kyseessä on neljäs unionin tuomioistuimelle kyseisessä asiassa esitetyistä 13 ennakkoratkaisukysymyksestä.

[35] Tuomion Dobeles 78 kohta.

[36] Tuomion Dobeles 76 kohta.

89. Tuen oikeusperustaa koskeva kysymys, jonka unionin tuomioistuin ratkaisi tuomiossa Dobeles, ei kuitenkaan sulje pois valtion mahdollista vastuuta siitä, että se panee oikeusteitse täytäntöön kansallisen lainsäädännön,[37] joka koskee sisämarkkinoille soveltumattoman tuen myöntämistä. Päinvastoin: koska tuomioistuinten päätökset perustuvat välttämättä valtion oikeusjärjestykseen, valtio ei voi välttyä velvoitteilta, jotka kuuluvat sille SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan nojalla, antamalla tuomioistuimilleen toimivallan määrittää tavan, jolla se määrää resursseistaan.

90. Tässä yhteydessä on merkityksetöntä, perustuuko tuomio, jolla annetaan riidanalainen etu, täsmällisen aineellisen oikeussäännön tai yleisen oikeusperiaatteen soveltamiseen vai harkintavaltaan perustuvaan arviointiin, jonka tuomioistuin on tehnyt niiden oikeusääntöjen rajoissa, joilla sen toimivallan laajuus on määritetty. Kaikissa näissä tapauksissa tuomioistuinratkaisu katsotaan edelleen valtion toimeksi.

91. Katson siis, että tuomion Dobeles merkitys ei ole sellainen kuin komissio arvioi esittäessään, että välitystuomioistuimen ja kreikkalaisten yleisten tuomioistuinten rinnastaminen ei voi johtaa siihen, että välimiesmenettelyn seuraukset katsottaisiin Kreikan valtiosta johtuviksi.

92. Olen sitä vastoin valittajien tavoin epävarma siitä, onko tämä tuomioistuin valtion tuomioistuin.

b) RAE:n välitystuomioistuimen rinnastaminen valtion tuomioistuimiin

93. Rinnastaessaan RAE:n välitystuomioistuimen valtion tuomioistuimiin unionin yleinen tuomioistuin on nojautunut perusteluissaan useisiin seikkoihin, eli RAE:n tuomioistuimen tehtävään, joka on samanlainen kuin yleisten tuomioistuinten; välimiesten riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskeviin vaatimuksiin; siihen, että Kreikan siviiliprosessilakia sovelletaan välimiesmenettelyihin; sen päätösten oikeusvoimaisuuteen ja täytäntöönpanokelpoisuuteen, ja lopuksi siihen, että välitystuomioistuimen tuomiosta voidaan valittaa Efeteio Athinoniin.[38]

94. Mikään näistä seikoista ei mielestäni kuitenkaan riitä perusteeksi tällaiselle rinnastukselle.

95. Yhtäältä näet seikat, jotka unionin yleinen tuomioistuin on ottanut huomioon, eivät mahdollista RAE:n välimiesmenettelyjen erottamista kaikista muista kaupallisista välimiesmenettelyistä. On tavanomaista, että välimiesoikeus antaa ratkaisun laissa säädetyn menettelyn mukaisesti ja antaa sitovan päätöksen, johon voidaan hakea muutosta valtion tuomioistuimissa. Lisäksi riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevat vaatimukset tunnustetaan yleisesti kaikkiin välimiesmenettelyihin kuuluviksi. Unionin yleisen tuomioistuimen omaksumien perusteiden soveltaminen saattaisi siis johtaa siihen, että valtioon liitettäisiin lukuisia välimiesoikeuksia, mikä ei mielestäni ole mahdollista.

96. Kuten komissio on perustellusti korostanut, toisaalta RAE:n välitystuomioistuimen rinnastaminen valtion tuomioistuimeen on ristiriidassa SEUT 267 artiklaan liittyvän unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa. Tästä oikeuskäytännöstä ilmenee, että

[37] Tilanne olisi sama sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanon yhteydessä.

[38] Valituksenalaisen tuomion 153–157 kohta.

välimiesoikeudet, joiden toimivalta on siinä mielessä vapaaehtoista, että se riippuu molempien osapuolten etukäteen tekemästä sopimuksesta,[39] eivät ole SEUT 267 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuja jäsenvaltioiden tuomioistuimia.[40]

97. Unionin tuomioistuin on siis todennut, että se, että välimiesoikeuden toiminta on tietyssä määrin rinnastettavissa tuomioistuimen toimintaan, koska välimiesmenettelystä säädetään laissa, välimies perustaa tuomionsa lakiin ja hänen ratkaisullaan on asianosaisten välillä oikeusvoimavaikutus ja se voi olla täytäntöönpanokelpoinen, eivät riitä antamaan tällaiselle elimelle ”jäsenvaltion tuomioistuimen” asemaa, kun otetaan erityisesti huomioon, että sopimuspuolilla ei ole minkäänlaista velvoitetta saattaa riitojansa välimiesmenettelyssä ratkaistaviksi.[41]

98. Edellä esitetyn perusteella katson, että unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 150–159 kohdassa esittämää perustelua rasittaa oikeudellinen virhe. Katson kuitenkin, että tämä virhe ei sulje pois sitä, että riidanalaisen välitystuomion seuraukset voitaisiin katsoa Kreikan valtiosta johtuviksi.

c) Välimiesmenettelyn lopputuloksen katsominen Kreikan valtiosta johtuvaksi

99. Samalla tavoin kuin unionin yleisen tuomioistuimen omaksuma perustelu, myös osapuolten kirjelmät ja lausumat ovat keskittyneet suureksi osaksi siihen kysymykseen, onko RAE:n pysyvä välitystuomioistuin valtion elin. Tämä kysymys ei kuitenkaan mielestäni vaikuta ratkaisevalta nyt käsiteltävien valitusten olennaisen sisällön kannalta.

100. Tässä yhteydessä on muistettava SEUT 107 artiklan 1 kohdassa vahvistetusta valtion toimenpidettä tai valtion varoilla toteutettua toimenpidettä koskevasta edellytyksestä, että se koskee valtion suoraan myöntämän tuen lisäksi myös valtion tuen hallinnoimiseksi perustamien tai nimeämien julkisten tai yksityisten elinten myöntämää tukea.[42] Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tästä seuraa, että ei ole tarpeen tehdä eroa sen mukaan, onko kyseessä valtion suoraan myöntämä tuki vai valtion julkisten tai yksityisten elinten välityksellä myöntämä tuki,[43] koska kyseisen elimen asema ei ole valtiontukia koskevien EUT-sopimuksen määräysten soveltamisen kannalta ratkaiseva seikka.[44]

101. Katson siis, että kysymys, joka on esitettävä nyt käsiteltävissä asioissa, ei koske sen määrittämistä, onko RAE:n pysyvä välityselin tosiasiallisesti rinnastettavissa valtion tuomioistuimeen, vaan sen määrittämistä, voiko DEI:n kaltainen julkinen yritys välttää SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan määräysten soveltamisen saattamalla välimiesmenettelyssä ratkaistavaksi riidan, joka koskee valtion varojen jakamista.

102. Tähän kysymykseen on mielestäni epäilyksettä vastattava kieltävästi.

[39] Tämä vapaaehtoisuus erottaa RAE:n pysyvän välitystuomioistuimen ”osittain vapaaehtoisesta” välityselimestä, jonka käyttäminen riippuu vain yhden riidan osapuolen aloitteesta, mikä mahdollistaa tietyin edellytyksin sen rinnastamisen valtion tuomioistuimeen SEUT 267 artiklan soveltamisen yhteydessä. Ks. tuomio 12.6.2014, Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, 27–29 kohta) sekä kyseisessä asiassa esittämäni ratkaisuehdotus (C-377/13, EU:C:2014:246, 38–40 kohta).

[40] Tuomio 23.3.1982, Nordsee (102/81, EU:C:1982:107, 10–12 kohta) ja tuomio 1.6.1999, Eco Swiss (C-126/97, EU:C:1999:269, 34 kohta).

[41] Tuomio 23.3.1982, Nordsee (102/81, EU:C:1982:107, 10 ja 11 kohta),

[42] Tuomio 13.9.2017, ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[43] Julkisasiamies Saugmandsgaard Øen ratkaisuehdotus ENEA (C-329/15, EU:C:2017:233, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[44] Tuomio 20.9.2007, Salvat père & fils ym. v. komissio (T-136/05, EU:T:2007:295, 139 kohta).

103. Riippumatta RAE:n piirissä järjestetyn välimiestoiminnan luonteesta – valtion järjestämä tai yksityinen – on todettava, että kun otetaan huomioon DEI:n läheiset elimelliset ja pääomaan liittyvät sidokset Kreikan valtioon, se oli *tämän valtion määräysvallassa* [45] ja sillä oli *Kreikan lainsäädännössä säädetty* mahdollisuus turvautua vaihtoehtoiseen keinoon riitojen ratkaisemisessa. Nyt käsiteltävään asiaan liittyvissä olosuhteissa sopimuksen tekemiseen liittyvä päätös ja välitystuomioon liittyvät oikeusvaikutukset johtuvat Kreikan valtiosta.

104. Toisin kuin komissio katsoo, välityssopimuksen sanamuoto ei mielestäni määritä tällaisessa tapauksessa sen valvonnan rajoja, jota komission on harjoitettava siitä näkökulmasta, onko olemassa jokin valtiosta johtuvaksi katsottava mahdollinen etu. Päätös turvautua välimiesmenettelyyn ei sisällä ainoastaan riidan ratkaisemista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä vaan myös oikeudenkäynnin riskin, joka liittyy siihen mahdollisuuteen, ettei riidan ratkaisu vastaa osapuolten odotuksia vaan on jopa sopimuksen sanamuodon vastainen, joten sen soveltaminen saattaisi johtaa lainvastaisen edun myöntämiseen valtion varoista.

105. Satunnaisuuden osatekijä on tosin ominainen myös perinteisille tuomioistuimissa käytäville oikeudenkäynneille, mutta on sitäkin tärkeämpää, että välitystuomioistuimet toimivat valtion oikeusjärjestelmän ja niihin liittyvien takeiden ulkopuolella. Jäsenvaltioiden kokemukset kaupallisten välimiesmenettelyjen alalla osoittavat lisäksi sen, että niihin liittyvät riskit eivät ole täysin hypoteettisia. [46]

106. Katson siis, että kun julkinen yritys turvautuu välimiesmenettelyyn, sen on hyväksyttävä se mahdollisuus, vaikka se olisi pienikin, että se velvoitetaan käyttämään resurssejaan tavalla, joka poikkeaa normaaleista markkinaehdoista. Vaikka oletettaisiin, että välitystuomioistuin ei voisi olla sidoksissa valtioon, tilanne on tästä näkökulmasta toinen sen oikeudenkäynnin riskin osalta, joka liittyy välityssopimusta koskevaan päätökseen ja etuun, joka mahdollisesti myönnetään riidan toiselle osapuolelle välitystuomion perusteella.

107. Siinä tapauksessa, että tällainen riski toteutuu – kuten väittää tässä tapauksessa DEI, joka esittää, että välitystuomiossa vahvistettu tariffi ei ole välityssopimuksen mukainen – se seikka, että riitaa ei ole ratkaissut valtion tuomioistuin vaan välimiesoikeus, ei mielestäni vapauta valtiota SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan mukaisista velvoitteistaan. Kun valtio tunnustaa välitystuomioiden sitovuuden, se on edelleen vastuussa täytäntöönpanotoimenpiteistä, joita sen on toteuttava välimiesmenettelyn päätyttyä.

[45] Muistutettakoon, että merkityksellisten tosiseikkojen tapahtuma-aikana Kreikan valtio omisti enemmistön DEI:n osakepääomasta ja sillä oli äänten enemmistö sen hallituksessa. Niiden seikkojen joukossa, joiden perusteella julkisten yritysten toteuttamat toimenpiteet voidaan katsoa valtiosta johtuviksi, on otettava huomioon erityisesti se, että on olemassa elimellisiä tekijöitä, jotka yhdistävät julkisen yrityksen valtioon, viranomaisten harjoittaman yrityksen hallinnointia koskevan ohjauksen määrä, se seikka, että kyseinen yritys ei olisi voinut toteuttaa kyseistä toimenpidettä ottamatta huomioon viranomaisten vaatimuksia, sekä kaikki muut seikat, jotka osoittavat, että viranomaiset ovat osallistuneet toimenpiteestä päättämiseen tai että on epätodennäköistä, että ne eivät osallistuneet siihen, kun otetaan huomioon toimenpiteen laajuus, sen sisältö tai sen edellytykset. Ks. komission tiedonanto [SEUT] 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta valtiontuen käsitteestä (EUVL 2016, C 262, s. 1, 39–43 kohta). Muistutettakoon niin ikään, että direktiivin 2006/111 2 artiklan b alakohdan mukaan julkisten viranomaisten oletetaan käyttävän määräysvaltaa yrityksen suhteen, jos niillä on enemmistä yrityksen merkitystä pääomasta tai niillä on mahdollisuus asettaa enemmän kuin puolet yrityksen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä.

[46] Kuvatakseni tätä seikkaa muistutan vain asiasta Tapie v. Crédit lyonnais, jossa olivat vastakkain kuuluisa liikemies ja ranskalainen valtio-omisteinen pankki. Tässä asiassa annetun välitystuomion – jolla asianomaiselle myönnettiin 45 miljoonan euron suuruinen korvaus henkisestä kärsimyksestä ja 358 miljoonan euron suuruinen korvaus aineellisista vahingoista – seurauksena Ranskan tasavallan tuomioistuin tuomitsi entisen ministerin, joka oli kyseisen pankin valvontaviranomainen, julkisten varojen kavaltamiseen johtaneesta laiminlyönnistä. Ministerin osalta todettu laiminlyönti ei liittynyt itse päätökseen turvautua välimiesmenettelyyn – joka voitiin perustella asiaan liittyvillä olosuhteilla – vaan siitä, että hän oli luopunut hakemasta muutosta välitystuomioistuimen tuomioon valtion tuomioistuimissa, mikä oli estänyt sen, että välityssopimuksen sanamuodosta olisi löydetty mahdollisesti petosta merkitsevä muutos, joka oli tehty sen jälkeen, kun se oli hyväksytty julkisissa elimissä.

108. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka liittyy välimiesmenettelyyn kahdenvälisen investointisopimuksen yhteydessä, näyttää mielestäni tukevan tätä päätelmää, koska tällä alalla toimivien tuomioistuinten kansainvälisyys ei estä sitä, että niiden mahdollisen tuen myöntämisestä tekemien päätösten vaikutukset voitaisiin katsoa jäsenvaltioista johtuviksi. [47]

109. En yhdy tässä yhteydessä muutoksenhaun osapuolten ja Saksan hallituksen perusteluihin, kun ne ovat korostaneet sitä, että on tarpeen erottaa toisistaan investointeja koskeva välimiesmenettely ja kaupallinen välimiesmenettely, kun kyseessä on mahdollisen tuen katsominen valtiosta johtuvaksi. Kun valtio päättää ratifioida investointisopimuksen ja kun se allekirjoittaa välityssopimuksen, sen on vastattava siitä riskistä, että tällä perusteella annettavien tulevien tuomioiden vaikutukset katsotaan siitä johtuviksi. Jos mahdollisuuden antaa riidan ratkaisu valtion ulkopuolisen elimen ratkaistavaksi pitäisi merkitä sitä, että on mahdotonta katsoa sen olevan valtion vastuulla, tämä johtaisi siihen, että luotaisiin kuollut kulma valtion varoista myönnettyjen etujen valvontajärjestelmään. Kun otetaan huomioon, miten tärkeitä ovat panokset, joita liittyy julkisyhteisöjä koskeviin välimiesmenettelyihin, tällainen tilanne heikentäisi huomattavasti EUT-sopimuksen asian kannalta merkitysten määräysten tehokasta vaikutusta.

110. Edellä esitetyn perusteella katson, että virheellinen peruste, jonka unionin yleinen tuomioistuin on omaksunut valituksenalaisen tuomion 150–159 kohdassa, pitäisi korvata perusteella, jossa nojaudutaan siihen, että välimiesmenettelyn, johon Kreikan valtio on turvautunut DEI:n välityksellä, sitovat oikeusvaikutukset olisi välttämätöntä katsoa tästä jäsenvaltiosta johtuviksi, koska tämä on hyväksynyt siihen liittyneen oikeudenkäynnin riskin.

111. Näin ollen ehdotan, että asiassa C-701/21 P esitetyn toisen valitusperusteen toinen osa ja asiassa C-739/21 P esitetty ainoa valitusperuste hylätään.

C Asiassa C-701/21 P esitetty kolmas valitusperuste

112. Myös Mytilinaiosin esittämä asetuksen 2015/1589 4 artiklan rikkomista koskeva kolmas valitusperuste on kaksiosainen.

113. Mytilinaios esittää kolmannen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa yhtäältä, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että komissio oli velvollinen tutkimaan välitystuomion sisällön, [48] ja toisaalta, että unionin yleinen tuomioistuin on menetellyt virheellisesti todetessaan, että komission olisi pitänyt tehdä monitahoisia taloudellisia ja teknisiä arviointeja kyetäkseen toteamaan alustavassa tutkintavaiheessa, että kyseessä ei ollut valtiontuki. [49]

114. Katson syistä, jotka esitin arvioidessani toisen valitusperusteen toista osaa, joka koski välimiesmenettelyn tulosten katsomista Kreikan valtiosta johtuviksi, että kolmannen valitusperusteen ensimmäisen osan ensimmäinen kohta on huonosti perusteltu. Katson siis, että se on hylättävä.

[47] Ks. tuomio 25.1.2022, komissio v. European Food ym. (C-638/19 P, EU:C:2022:50) ja ratkaisuehdotus, jonka esitin tässä asiassa (C-638/19 P, EU:C:2021:529, 124–135 kohta).

[48] Valituksenalaisen tuomion 164 kohta.

[49] Valituksenalaisen tuomion 167–189 kohta.

115. Mytilinaios näyttää tämän valitusperusteen ensimmäisen osan toisessa kohdassa lähinnä riitauttavan kaikki tosiseikkoja koskevat arvioinnit, joita unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt valituksenalaisen tuomion 167–188 kohdassa ja jotka liittyvät välityssopimuksen sanamuotojen epätäsmällisyyteen, Mytilinaiosin tuotanto- ja kulutusprofiiliin sekä sen ja DEI:n välisten kaupallisten suhteiden erityispiirteisiin. Koska unionin yleinen tuomioistuin ei ole katsonut, että komissiolla olisi ollut yleinen velvollisuus tehdä monitahoinen arviointi alustavassa tutkintavaiheessa vaan on tyytynyt päättelemään, että tällainen arviointi olisi ollut tarpeen *tapaukseen liittyvien erityisten olosuhteiden* vuoksi, tämä väite ei mielestäni koske oikeudellista kysymystä vaan tosiseikkaa.

116. Näin ollen katson, että kolmannen valitusperusteen ensimmäisen osan toisen kohdan tutkittavaksi ottamisen perusteet eivät täyty.

117. Mytilinaios väittää kolmannen valitusperusteensa toisessa osassa unionin yleisen tuomioistuimen kääntäneen todistustaakan, joka liittyy siihen, oliko olemassa vakavia vaikeuksia tai epäilyjä, joiden vuoksi komission olisi pitänyt aloittaa muodollinen tutkintamenettely. Sen mielestä unionin yleinen tuomioistuin oli tällä tavoin vapauttanut DEI:n tarpeesta osoittaa, että komission alustavassa tutkintavaiheessa toteuttama tutkimus oli riittämätön tai puutteellinen.

118. Mytilinaios viittaa väitettään tukeakseen erityisesti valituksenalaisen tuomion 167 kohtaan, jossa unionin yleinen tuomioistuin on todennut, että nyt käsiteltävään asiaan liittyvien erityisten olosuhteiden olisi pitänyt saada komissio tutkimaan ”huolellisesti, riittävällä tavalla ja kattavasti” kaikki asiaan liittyvät merkitykselliset seikat tuen olemassaolon näkökulmasta.

119. On kuitenkin erotettava selvästi toisistaan valituksenalaisen tuomion 167 kohdassa tarkoitetut velvoitteet, joita komissiolla on kantelun tutkintavaiheessa, ja näyttövelvoitteet, jotka kantajalla on sen nostaessa kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa.

120. Viimeksi mainittujen velvoitteiden osalta ei vaikuta missään tapauksessa siltä, että unionin yleinen tuomioistuin olisi vapauttanut DEI:n velvoitteesta esittää todisteita tukeakseen kumoamisvaatimustaan, erityisesti sen vuoksi, että unionin yleinen tuomioistuin viittaa nimenomaisesti DEI:n esittämiin seikkoihin, jotka sen mielestä olivat omiaan osoittamaan perustelluiksi epäilyt, joita komissiolla olisi pitänyt olla sen kantelun alustavassa tutkintavaiheessa.[50]

121. Katson siis, että kolmannen valitusperusteen toinen osa on perusteltu huonosti ja että asiassa C-701/21 P esitetty kolmas valitusperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

VII Ratkaisuehdotus

122. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin

– hylkää valituksen asiassa C-701/21 P

– hylkää valituksen asiassa C-739/21 P.

[50] Ks. valituksenalaisen tuomion 120 ja 124 kohdassa oleva väitteitä koskeva tiivistelmä, jonka unionin yleinen tuomioistuin on toistanut kyseisen tuomion 167–189 kohdassa esittämässään oikeudellisessa arvioinnissa.